

Sygn. akt IV Ca 618/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 listopada 2020 r.

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga w Warszawie IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący – sędzia Michał Marcysiak

Sędziowie: Iwona Podsiadła

Beata Błaszczyk

po rozpoznaniu w dniu 19 listopada 2020 r. w Warszawie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa M. P. (1), M. P. (2) i M. P. (3)

przeciwko (...) S.A. z siedzibą w L.

o przywrócenie stanu zgodnego z prawem i o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Legionowie z dnia 3 września 2019 r. sygn. I C 1269/17

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że oddala w całości powództwo o nakazanie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zakazanie dalszych naruszeń oraz w punkcie III w ten sposób, że nadaje mu następującą treść: „zasądza od M. P. (1), M. P. (2) i M. P. (3) solidarnie na rzecz (...) S.A. z siedzibą w L. zwrot kosztów procesu stosownie do zasady odpowiedzialności za wynik sprawy, ustalając że powodowie przegrali sprawę w całości i pozostawiając szczegółowe wyliczenie kosztów procesu należnych pozwanej referendarzowi sądowemu”,

2. zasądza od M. P. (1), M. P. (2) i M. P. (3) solidarnie na rzecz (...) S.A. z siedzibą w L. kwotę 650 (sześćset pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej,

3. nakazuje zwrócić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Legionowie na rzecz (...) S.A. z siedzibą w L. kwotę 100 (sto) zł tytułem różnicy między należną opłatą od apelacji, a opłatą uiszczoną.

Iwona Podsiadła Michał Marcysiak Beata Błaszczyk

Zarządzenie: odpis wyroku doręczyć pełnomocnikom stron.

Warszawa, dnia 19 listopada 2020 r.

Sygn. IV Ca 618/20

UZASADNIENIE

Apelacja była w całości zasadna, mimo że podniesione w niej zarzuty nie zasługiwały na uwzględnienie.

Apelacja obejmowała wyłącznie zarzuty naruszenia prawa materialnego. Co prawda, pozwany zarzucał również naruszenie art. 234 k.p.c., poprzez nieuwzględnienie przez Sąd Rejonowy domniemania dobrej wiary uregulowanego w art. 7 k.c., jednak ewentualne pominięcie przez sąd tego rodzaju domniemania także stanowi w istocie o naruszeniu przepisu prawa materialnego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2007 r., sygn I CSK 428/06, L.).

Podniesione w apelacji zarzuty naruszenia prawa materialnego, jako wymierzone w dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę prawną ustalonego przezeń stanu faktycznego, były o tyle bezzasadne, że wywiedzione powództwo obejmujące roszczenie negatoryjne, należało, w ocenie Sądu Okręgowego oddalić, niezależnie od tego, czy pozwanemu przysługuje skuteczne wobec powodów prawo do korzystania z urządzeń elektroenergetycznych znajdujących się na ich nieruchomości. W związku z tym ocena prawa dokonywana w tym przedmiocie przez Sąd Rejonowy, niezależnie od tego, czy można uznać ją za prawidłową, była zbędna dla rozstrzygnięcia w przedmiocie tego powództwa.

Bezzasadność zarzutów naruszenia prawa materialnego sformułowanych w apelacji w żaden sposób nie ograniczała jednak Sądu Okręgowego w możliwości stwierdzenia innych naruszeń prawa materialnego. Podkreślić bowiem należy, że sąd II instancji może i powinien naprawić wszystkie stwierdzone naruszenia prawa materialnego przez sąd I instancji, niezależnie od tego, czy zostały wytknięte w apelacji, pod warunkiem że mieszczą się w granicach zaskarżenia (wyr. SN z: 23.2.2006 r., II CSK 132/05, L.; 10.2.2012 r., II CSK 314/11, L.; 22.2.2012 r., IV CSK 290/11, L.; 13.3.2012 r., II PK 173/11, L.; 24.5.2012 r., II UK 264/11, L.; 20.6.2012 r., I CSK 573/11, L.; 29.6.2012 r., I CSK 606/11, L.; 14.02.2012 r., II BP 14/11, L.).

Oceniając zasadność wywiedzonego w niniejszej sprawie roszczenia negatoryjnego, należało mieć na uwadze przede wszystkim to, że to nie pozwany, czy którykolwiek z jego poprzedników prawnych, wybudował urządzenia elektroenergetyczne na nieruchomości stanowiącej obecnie własność powodów, lecz zrobił to jej ówczesny właściciel – Gmina J., która następnie przekazała te urządzenia we władanie poprzednikowi prawnemu pozwanego. Budowa tych urządzeń została ukończona, w myśl ustaleń Sądu Rejonowego, w dniu 18 sierpnia 1997 r., a uwzględniając twierdzenia powodów – w każdym razie z pewnością jeszcze przed nabyciem przez M. P. (2) i J. P. użytkowania wieczystego działki ewidencyjnej nr (...), dla której obecnie prowadzona jest księga wieczysta nr (...). Do nabycia tego doszło bowiem dopiero w dniu 26 listopada 1999 r. na mocy aktu notarialnego obejmującego umowę przeniesienia prawa użytkowania wieczystego gruntu (k.139 – 140). W okresie budowy tych urządzeń właścicielem nieruchomości była zatem Gminna J., a użytkownikiem wieczystym gruntu – Spółdzielnia Mieszkaniowa (...) w J.” z siedzibą w J., przy czym użytkowanie wieczyste ustanowione zostało na rzecz tej Spółdzielni na podstawie umowy o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste z dnia 22 marca 1996 r. (jak wynika z przywołanego wyżej aktu notarialnego – k. 139-140), która nie została złożona do akt niniejszej sprawy. Dla porządku wyjaśnić również należy, że, jak wynika z treści księgi wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości, do przekształcenia użytkowania wieczystego przysługującego M. P. (2) i J. P. w prawo własności doszło na mocy decyzji Wójta Gminy J. z 18 czerwca 2007 r. Ponadto, jak wynika z treści tej księgi wieczystej oraz powszechnie dostępnego w sieci internet rejestru spadkowego, J. P. zmarł w dniu 8 listopada 2013 r., wskutek czego doszło do dziedziczenia jego udziału we współwłasności nieruchomości i obecnie jako współwłaściciele tej nieruchomości figurują w księdze wieczystej wszyscy powodowie.

Jak trafnie zauważa się w orzecznictwie sądowym i doktrynie prawa cywilnego roszczenie negatoryjne (art. 222 § 2 k.c.) przysługuje właścicielowi gdy osoba trzecia dokonała ingerencji w sferę jego własności w inny sposób niż przez pozbawienie go faktycznego władztwa nad rzeczą, przy czym jedynie wówczas gdy ta ingerencja była bezprawna. Przypisanie bezprawności zachowania polegającego na wkroczeniu w sferę cudzej własności odnosi się przy tym do momentu tego wkroczenia (por. np. uzasadnienia wyroków Sądu Najwyższego z dnia 30 stycznia 2009 r., sygn. akt II CSK 461/08 i z dnia 29 kwietnia 2009 r., II CSK 560/08).

Tymczasem, w okolicznościach niniejszej sprawy, nie miała w ogóle miejsca ingerencja osoby trzeciej w prawo własności nieruchomości stanowiącej obecnie przedmiot współwłasności powodów, w wyniku której doszłoby do wybudowania na niej urządzeń elektroenergetycznych. W 1997 lub 1998 r. doszło bowiem do wybudowania na tej nieruchomości urządzeń elektroenergetycznych przez samego właściciela, które to urządzenia są jedynie obecnie eksploatowane przez pozwanego. W sposób oczywisty zdarzenie to nie mogło zatem doprowadzić do powstania po

stronie ówczesnego właściciela nieruchomości roszczenia negatoryjnego, którego treścią byłoby żądanie usunięcia z nieruchomości tych urządzeń i to niezależnie od tego, czy postępowanie administracyjne w przedmiocie uzyskania pozwolenia na budowę zostało przeprowadzone prawidłowo. Takie roszczenie mogłoby powstać wyłącznie wskutek posiadania tych urządzeń w ramach bezprawnej ingerencji osoby trzeciej w sferę prawa własności. Ewentualny brak zgody aktualnych współwłaścicieli tej nieruchomości na istnienie tych urządzeń na gruncie, jest wobec tego prawnie irrelevantny i w żadnym razie nie prowadzi do powstania na ich rzecz roszczenia o zobowiązanie pozwanego do usunięcia przedmiotowych urządzeń. Już tylko z tej przyczyny powództwo w zakresie w jakim obejmowało roszczenie negatoryjne, podlegało oddaleniu.

Podkreślić przy tym należy, że treść żądania pozwu nie wskazuje, aby powodowie domagali się zaprzestania prowadzenia przez pozwanego działalności polegającej na przesyłaniu energii elektrycznej linią napowietrzną podpieraną słupem znajdującym się na ich nieruchomości. Żądanie pozwu obejmuje wyłącznie zobowiązanie pozwanego do usunięcia tych urządzeń. Co prawda, powodowie wnieśli o „nakazanie pozwanej przywrócenia stanu zgodnego z prawem i zakazanie dalszych naruszeń prawa własności (...)”, ale jak sami sprecyzowali w petitum pozwu, miałyby to nastąpić „w ten sposób, aby zobowiązać pozwaną do usunięcia z wymienionych wyżej działek gruntu urządzeń elektroenergetycznych w postaci słupa energetycznego oraz sieci napowietrznej średniego napięcia, które naruszają realizację przysługującego powodowi prawa własności”. W tych okolicznościach należało zatem dokonać oceny wyłącznie tego, czy powodom przysługuje roszczenie o zobowiązanie pozwanego do usunięcia tych urządzeń. Przedmiotem niniejszego procesu nie było natomiast żądanie zakazania pozwanemu korzystania z nieruchomości powodów.

Dodatkowo wyjaśnić należy, że sam fakt, iż przedmiotowa nieruchomość była w czasie budowy przedmiotowych urządzeń elektroenergetycznych w użytkowaniu wieczystym, nie przesądza, że właściciel miał obowiązek uzyskać zgodę użytkownika wieczystego na wybudowanie tych urządzeń. Jak wynika bowiem z art. 233 k.c. użytkownik wieczysty może korzystać z gruntu z wyłączeniem innych osób w granicach wyznaczonych, w szczególności, umową o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste. Taka umowa nie została przez powodów złożona do akt niniejszej sprawy, wobec czego powodowie nie wykazali, aby wskutek wybudowania przedmiotowych urządzeń doszło do naruszenia jakichkolwiek uprawnień użytkownika wieczystego. Nadto, skutki ich ewentualnego naruszenia, należałoby rozpatrywać jedynie w płaszczyźnie stosunku prawnego łączącego użytkownika wieczystego z ówczesnym właścicielem nieruchomości, tj. Gminą J..

Z tych względów Sąd Okręgowy uwzględnił apelację i na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że oddalił powództwo obejmujące roszczenie niepieniężne w całości. W konsekwencji odpowiedniej zmianie uległo również rozstrzygnięcie o kosztach procesu zwarte w punkcie III wyroku, przy czym Sąd Okręgowy nie zmieniał formuły tego rozstrzygnięcia polegającej na rozstrzygnięciu jedynie o zasadzie poniesienia przez strony kosztów procesu z pozostawieniem szczegółowego ich wyliczenia referendarzowi sądowemu w Sądzie Rejonowym.

O kosztach procesu w instancji odwoławczej orzeczono stosownie do wyniku postępowania apelacyjnego, na podstawie art. 98 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Do kosztów tych należała opłata sądowa od apelacji w kwocie 200 zł oraz koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym wykonywanego przez radcę prawnego, które Sąd Okręgowy ustalił w stawce minimalnej wynikającej z § 2 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 265), tj. w kwocie 450 zł.

W punkcie 3. wyroku nakazano na podstawie art. 80 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych zwrot powodowi nadpłaconej części opłaty od apelacji w kwocie 100 zł.

Beata Błaszcyk Michał Marcysiak Iwona Podsiadła

Zarządzenie: odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć powodowi M. P. (1).

Warszawa, dnia 29 grudnia 2020 r.